Geplaatst op zaterdag 27 oktober 2007 06:04

Niet bitter na bijna zestig jaar

De erkenning door kerkhistoricus ds. M. Golverdingen dat de schorsing van ds. R. Kok onzorgvuldig is, noemt dochter Aagje, mevrouw Hulsman-Kok, een wonder. Ze is niet bitter, maar kijkt erg uit naar een inhoudelijk onderzoek.

ZEIST - Tientallen jaren zag Aagje Hulsman-Kok (83) ernaar uit, zonder nog veel te verwachten. Maar opeens was het zover. Op de jubileumbijeenkomst van honderd jaar Gereformeerde Gemeenten twee weken geleden zei ds. M. Golverdingen dat de afzettingsprocedure van ds. R. Kok in 1950 ,,heel gebrekkig en aanvechtbaar'' was. ,,De behandeling van de Veenendaalse predikant, die 35 jaar de gemeenten met grote trouw en toewijding had gediend, was beslist onzorgvuldig'', aldus de kerkhistoricus van de Gereformeerde Gemeenten.

Zijn uitspraken kwamen in de krant te staan. ,,De directeur van het verzorgingshuis waar ik een tijdje heb gezeten, kwam op maandagmorgen het Nederlands Dagblad brengen'', vertelt mevrouw Hulsman. ,,Ik wist niet wat ik zag. Ik ervoer het als een groot wonder. Een gebed steeg op in mijn hart.''

Mevrouw Hulsman heeft de schorsing van haar vader heel bewust meegemaakt. Ze was toen 26 jaar en net getrouwd. ,,Mijn vader had de dag van de schorsing aan mijn moeder gevraagd alle kinderen bijeen te roepen, zodat wij het niet van iemand anders zouden horen, maar van hem'', vertelt ze in haar appartement in Zeist met uitzicht op het naastgelegen park. Het gezin Kok telde elf kinderen, van wie er twee op jonge leeftijd stierven.

,,Er ging heel wat door ons als kinderen heen'', zegt mevrouw Hulsman, terugblikkend op de dag in 1950 waarop haar vader vertelde dat hij geschorst was. Het grootste gedeelte van de gemeente van ds. Kok stond echter achter hem. ,,Het hele kerkplein in Veenendaal stond diezelfde avond vol met gemeenteleden. Vader heeft hen toegesproken en hun gevraagd rustig te blijven. De kerkenraad heeft de gemeente toen in de kerk ingelicht over de keuze om achter vader te blijven staan.''

Kersten
In de loop van de jaren werd voor mevrouw Hulsman duidelijk dat de synode helemaal niet rechtsgeldig was, zoals Golverdingen nu heeft bevestigd. De synode was op geforceerde wijze

vervroegd door dr. C. Steenblok, de tegenspeler van ds. Kok. Mevrouw Hulsman: ,,Ds. Kersten leefde niet meer, anders was vader nooit geschorst. Dat zeggen ook de kinderen van ds. Kersten met wie ik contact heb."

Ds. G.H. Kersten, de voorman van de Gereformeerde Gemeenten die in 1948 overleed, en ds. Kok hadden onenigheid over de evangeliebeloften. ,,Dat is meer geworden in de jaren nadat dr. Steenblok tot de Gereformeerde Gemeenten was toegetreden. Ds. Kersten zag in dr. Steenblok een opvolger en stond daardoor onder grote invloed van hem. Ds. Kersten ging daardoor hoe langer hoe meer achter het standpunt van dr. Steenblok staan dat alleen de uitverkorenen aangesproken moesten worden. Dat kon vader niet. Het lag in zijn ziel dat er vergeving en zaligheid te verkrijgen was bij de Heere. Het is door eigen schuld als een mens niet zalig wordt."

Ook tijdens de synode is de procedure niet volgens de regels gevoerd, verhaalt mevrouw Hulsman, die allerlei documentatie over de schorsing heeft verzameld. ,,Na de eerste dag van de synode hadden de synodeleden niets kunnen vinden tegen de standpunten van vader. Hij onderbouwde zijn standpunt vanuit het Woord. Maar 's avonds is er door enkele broeders vergaderd in de pastorie in Dordrecht van synodevoorzitter ds. D.L. Aangeenbrug. Daar is besloten vader te schorsen. De zoon van ds. Aangeenbrug heeft dat gesprek afgeluisterd en hij belde vader. Hij zei: 'Dominee, het is niet mooi van mij, maar ik kan niet zwijgen, daarom bel ik u.' Dus toen vader de volgende dag weer naar de synode ging, wist hij hoe het zou gaan."

,,Er is wel verzet geweest tegen deze manier van handelen. Een van de synodeleden, ds. A. van Stuijvenberg, zei nog dat hij had gehoord dat er de vorige avond was vergaderd in de pastorie van de voorzitter. Ds. Aangeenbrug werd zo boos dat hij hard met de voorzittershamer op de tafel wilde slaan, maar hij sloeg per ongeluk op zijn glas met water. Hij waarschuwde dat iedereen die het niet met de schorsing eens was, ook zou worden geschorst. Daarom stond vader alleen en durfde niemand zijn mond open te doen."

Dankbaar
Mevrouw Hulsman-Kok praat over de kwestie alsof die gisteren speelde. Van de drie nog levende kinderen en vier aangetrouwde kinderen, is zij degene die zich het meest in de schorsing heeft verdiept. Het achterste van haar tong laat ze echter niet zien, vanwege een gesprek met ds. Golverdingen. Hij werkt aan een boek over de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten, waarin ook de schorsing van ds. Kok aan de orde komt. Mevrouw Hulsman wil aan ds. Golverdingen overlaten wat hij doet met al de gegevens die zij aan hem heeft versterkt.

Na bijna zestig jaar wachten op een officiële reactie vanuit de Gereformeerde Gemeenten praat mevrouw Hulsman niet met een bittere toon over het kerkgenootschap. ,,Dat is toch een wonder? Maar vader was ook nooit bitter." Keer op keer toont ze in het gesprek haar dankbaarheid ,,voor zulke ouders die ons zo voorgegaan zijn in de wegen des Heeren".

De schorsing van haar vader betekende voor mevrouw Hulsman en haar man, die vier jaar geleden is overleden, niet dat ze zich losmaakten van de Gereformeerde Gemeenten. ,,Wij woonden toen in Nieuwer ter Aa, een kleine gemeente, waar wij ons thuis voelden." Een keer kwam het wel tot een conflict. ,,Mijn man was ouderling en wilde geen preeklezen uit de gewijzigde versie van de voorgeschreven prekenbundel, de verklaring van de Heidelbergse Catechismus van Kersten. Die was aangepast door Steenblok en daar was mijn man het niet mee eens. De kwestie kwam op de classis. Wij hielden er rekening mee dat hij afgezet zou worden als ouderling, maar er werd besloten dat hij niet uit de prekenbundel hoefde te lezen."

In de jaren zeventig verhuisden mevrouw Hulsman en haar man naar Zeist. Een paar jaar later verruilden ze de Gereformeerde Gemeenten voor de Nederlandse Hervormde Kerk, omdat ze zich toch niet meer thuis voelden in de Gereformeerde Gemeenten.

Ze vertelt dat er nog regelmatig leden van de Gereformeerde Gemeenten bij haar op bezoek komen om over het geloof te praten. Ze heeft te doen met de onzekerheid die deze mensen hebben over hun eeuwig heil. Met woorden van haar vader probeert ze hen te overtuigen dat God niet wil dat iemand verloren gaat. ,,Ik zeg hun in Gods naam dat er voor de grootste zondaar behoudenis te verkrijgen is. De Heere zegt in zijn Woord dat er zaligheid te verkrijgen is bij Hem, dat wij niet verloren behoeven te gaan dan alleen door eigen schuld."

Het erkennen van procedurele fouten is daarom ook niet genoeg voor de nabestaanden van ds. Kok. Mevrouw Hulsman wil graag dat aan de onzekere mensen in de Gereformeerde Gemeenten een ruim aanbod van het evangelie wordt verkondigd. ,,Als kinderen kijken we erg uit naar een inhoudelijk onderzoek. Hoe gaan de Gereformeerde Gemeenten verder om met de gevolgen van de schorsing van vader? Dat is erg belangrijk voor de Gereformeerde Gemeenten, maar ook voor ons als kinderen."

Website ds. R. Kok

Om de geschriften van ds. R. Kok weer toegankelijk te maken is Hendrik-Jan van der Heiden de website www.webklik.nl/dsrkok begonnen. ,,Wij kunnen geestelijk veel baat hebben bij zijn nagelaten geschriften. Het is een geestelijke goudmijn, die ik opnieuw wil laten schijnen."

Aanleiding vormt de uitspraak van ds. M. Golverdingen over de schorsingsprocedure van ds. Kok. Met de website mengt Van der Heiden, zoon van een predikant van de Gereformeerde Gemeenten, zich bewust in de discussie over een mogelijk eerherstel van ds. Kok. ,,Hij is geschorst omdat zijn preken niet Bijbels zouden zijn. Ik wil laten zien dat ds. Kok een helder, evenwichtig evangelie preekte en dat het aanbod van genade samenvalt met de beloften. Wat hij geschreven heeft, is zo gek nog niet. Het is niet gevaarlijk arminiaans of zoiets", aldus Van der Heiden, zelf lid van de Gereformeerde Gemeente van Terwolde-De Vecht.

Ds. Kok legde veel nadruk op de beloften in de Bijbel. ,,Die prediking is mij dierbaar omdat Christus mij dierbaar is. Prediking zonder beloften is geen evangelie. Het evangelie bestaat niet alleen uit bedreigingen, maar vooral uit de prediking van de beloften. Een mens grijpt nooit bedreigingen aan om tot Christus te vluchten, maar juist de beloften."

Van der Heiden beseft dat de Gereformeerde Gemeenten zijn website kunnen interpreteren als polariserend, maar ,,dat is dan voor hun rekening". Door allerlei informatie over ds. Kok beschikbaar te stellen, hoopt hij dat gemeenteleden hun eigen mening vormen, juist in een tijd dat de Gereformeerde Gemeenten zich - zo verwacht Van der Heiden - inhoudelijk over de kwestie-Kok gaan uitspreken. ,,Eerherstel van de markante persoonlijkheid ds. Kok zou mooi zijn na honderd jaar Gereformeerde Gemeenten."

Ds. R. Kok

Ds. R. Kok uit Veenendaal moest zich in januari 1950 voor de synode van de Gereformeerde Gemeenten verantwoorden voor zijn boekje *Het aanbod van genade*. Hij werd uiteindelijk geschorst, omdat hij stelde dat de beloften van het genadeverbond gelijk staan met de aanbieding van het evangelie. De synode vond dat deze beloften alleen voor de uitverkorenen zijn, terwijl het evangelie aan iedereen moest worden gebracht. Een paar jaar na zijn schorsing sloot ds. Kok zich met bijna zijn hele gemeente aan bij de Christelijke Gereformeerde Kerken.

De kwestie is nog steeds actueel doordat auteurs zoals dr. J. Blaauwendraad en dr. K. van der Zwaag hebben betoogd dat de schorsing niet goed is verlopen en ook inhoudelijk niet terecht was. Ook ds. C. Harinck, emeritus predikant van de Gereformeerde Gemeenten, had in zijn boek De prediking van het Evangelie kritiek op de manier waarop de schorsing tot stand kwam.

De Gereformeerde Gemeenten lieten zich tot nog toe niet officieel uit over de kwestie. Het is dan ook opmerkelijk dat de kerkhistoricus ds. M. Golverdingen zich zo duidelijk uitsprak tijdens de officiële jubileumbijeenkomst van honderd jaar Gereformeerde Gemeenten. Zijn toespraak is in het jubileumboek van deze kerken is opgenomen. Daarom kan het niet anders of 'de top' van het kerkgenootschap staat achter zijn uitspraken.

© Nederlands Dagblad